

Vážený pán poslanec / pani poslankyňa,

bezpečnosť Internetu je dôležitá, ale nie za takúto cenu!

Pred niekoľkými týždňami Vláda SR schválila novelu zákona č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti, ktorá je v súčasnosti prerokúvaná v Národnej rade SR ako [Parlamentná tlač 441](#).

Táto novela zavádza viaceré nové mechanizmy a právomoci pre Národný bezpečnostný úrad SR na "zlepšenie kybernetickej bezpečnosti", v ktorých vidíme tak zásadné nevyriešené riziká, že **žiadame tento návrh zákona stiahnuť z rokovania**.

Problematické sú najmä tieto navrhované mechanizmy:

- Zavedenie tzv. "blokovania" v §27b a §27c. **NBÚ môže z vlastného podnetu alebo na návrh kohokoľvek zvonku uložiť povinnosť blokovat' určitý softvér alebo komunikáciu v sieti internet. Čiže napríklad niektoré webstránky, domény či aplikácie nebude možné použiť.** Prevádzkovatelia infraštruktúry internetu sú povinní takéto blokovanie vykonať. Pritom sa nepostupuje podľa správneho konania (rozhodnutia o blokovaní napr. nemusia byť preskúmateľné), nie je možnosť postihnutého subjektu sa odvolať, ani sa dotknutí používatelia internetu nemusia dozvedieť, že nejaká časť komunikácie je blokovaná.
- Tzv. "automatizované poskytovanie informácií" v §24a - **NBÚ môže uložiť povinnosť filtrovať komunikáciu na "určité identifikátory" a dokonca uložiť povinnosť zasielať NBÚ niektoré informácie z počítačovej siete a informačných systémov prevádzkovateľov základnej služby.** Pritom súvisiace povinnosti sú veľmi vágne, nie je jasný proces vydávania rozhodnutia a možné opravné prostriedky. Tento mechanizmus považujeme za de-facto zavedenie nového spôsobu plošného odpočúvania.
- Možnosť "obmedzenia používania produktu alebo služby" v §27a - **NBÚ môže z vlastného podnetu zakázať používať určitý hardvérový alebo softvérový produkt, proces, alebo službu.** Zoznam zakázaných technológií bude síce zverejnený a bude možné dávať pripomienky, avšak tieto pripomienky môže NBÚ ignorovať (ako množstvo pripomienok k tejto novele zákona), nepostupuje sa podľa správneho konania a nie je možné odvolať sa.

Tieto mechanizmy sú ďalej sprevádzané mimoriadne široko formulovanou povinnosťou súčinnosti v §10 - každý, **vrátane každej fyzickej a právnickej osoby**, je povinný poskytnúť NBÚ súčinnosť a informácie "potrebné na plnenie úloh tohto zákona", čo je veľmi vágne a ľahko zneužiteľné.

Rozumieme potrebe chrániť bezpečnosť používateľov v sieti internet. Avšak každý zásah do slobody prejavu, alebo ochrany súkromia, vrátane ochrany dôvernosti prenášaných informácií - hoci by bol aj zavedený "s dobrým úmyslom" - musí byť vykonaný mimoriadne obozretne, iba v nevyhnutnom rozsahu, a pod dohľadom silných kontrolných mechanizmov. Práve toto sú však vlastnosti, ktoré novým mechanizmom v navrhovanom zákone chýbajú.

Ak bude navrhovaný zákon prijatý v predloženej podobe, vytvorí pre Národný bezpečnostný úrad možnosť zavedenia plošných opatrení smerovaných voči neohraničenému okruhu osôb, pričom tieto mechanizmy sú limitované iba veľmi vágnymi formuláciami, ktoré umožňujú rôzne "široký" výklad. Návrh zákona vytvára pre NBÚ výnimky z väčšiny dnes existujúcich kontrolných mechanizmov, obzvlášť výnimku z uplatňovania Zákona o ochrane pred odpočúvaním.

Pritom už aj v súčasnosti existujú viaceré inštitúty, ktoré sú na riešenie bezpečnostných incidentov použiteľné, alebo dokonca boli priamo pre nich koncipované. Bezpečnostný incident je podľa dnes

platnej legislatívy nepochybne trestným činom a príslušné zákony obsahujú množstvo nástrojov umožňujúcich jeho riešenie, ochranu občanov, ich majetku vrátane počítačov a informačných systémov, pátranie po páchatelovi a upravujú právomoci orgánov verejnej správy pri týchto úlohách. Tieto nástroje sú dlhodobo citlivo vyvažované tak, aby sa na jednej strane umožnilo ich včasné a efektívne použitie, vrátane možnosti riešiť trestný čin aj v štádiu pokusu, a na druhej strane aby sa zabránilo ich zneužívaniu. Aj napriek tomu sa stále vyskytujú prípady, kedy k zneužitiu dochádza, o to viac sú opodstatnené naše obavy z možnosti zneužitia novo zamýšľaných mechanizmov.

Predkladateľ zákona nedáva odpovede, prečo by dnešné nástroje nemali byť vhodné alebo dostatočné na dosiahnutie ním sledovaných cieľov. Je problém v pomalosti dnešných orgánov činných v trestnom konaní? Chýbajú špecialisti, alebo ich určité vybavenie? Nevieme, avšak toto všetko sú témy riešiteľné aj bez hrubých zásahov do dnešného stavu.

Predkladateľ ani dôvodová správa k zákonu nedáva odpovede, ktoré by objasňovali, prečo je nevyhnutné zaviesť zásadne nové opatrenia mimo doterajšieho rámca, prečo práve teraz, prečo by ich výkon mal byť zverený orgánu ktorý doteraz v tejto oblasti má iba minimálne skúsenosti a to všetko mimo rámca štandardných kontrolných mechanizmov. Predložený návrh zákona nebol ani prerokovaný v Rade vlády Slovenskej republiky pre digitalizáciu verejnej správy a jednotný digitálny trh a NBÚ pri jeho príprave natoľko ignorovalo kritické stanoviská, že na rokovaní Vlády SR bol zákon predložený s 91 neakceptovanými zásadnými pripomienkami.

Všetky vyššie uvedené problémy navrhovanej novely považujeme za natoľko závažné, že v súčasnom štádiu jej schvaľovania už nevidíme potrebný priestor na nájdenie dostatočne dobrých riešení. Preto vyzývame predkladateľa tejto novely na rokovanie Národnej rady SR, aby ju z rokovania stiahol, ak sa tak nestane, vyzývame poslancov NRSR, aby nehlasovali za prijatie tejto novely.

Ľubor Illek, Slovensko.Digital

Zuzana Petková, Nadácia Zastavme korupciu